

UITVOERINGSPROGRAMMA WIND OP LAND

PROVINCIE NOORD-HOLLAND
2011

4 januari 2011

Concept voor politiek-bestuurlijke besluitvorming

(dit uitvoeringsprogramma wordt na bestuurlijke vaststelling vormgegeven in huisstijl)

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Achtergrond Uitvoeringsprogramma Wind op Land	5
1.2	Nieuwe impuls aan windtraditie in Noord-Holland	5
1.3	Een nieuw beleidskader voor windenergie	5
1.4	Scope van dit uitvoeringsprogramma	6
1.5	Leeswijzer	7
2.	Doel en uitgangspunten van beleid	9
2.1.	Wat aan dit uitvoeringsprogramma vooraf ging	9
2.2.	Beleidsdoelstelling	10
2.3.	Een veranderende provinciale rol	10
3.	Marktanalyse Wind op Land	12
3.1.	Windturbines in Noord-Holland (met SDE-subsidie) rendabel	12
3.2.	Grootste knelpunt is het vinden van een geschikte locatie	12
3.3.	Ruimtelijke component ook in dit uitvoeringsprogramma centraal	13
4.	Nieuwe strategie: gebiedsgerichte aanpak	14
4.1.	Van een projectgerichte naar een gebiedsgerichte aanpak	14
4.2.	Doelstelling gebiedsgerichte aanpak	14
4.3.	Kern van de gebiedsgerichte aanpak: differentiatie in drie typen gebieden	15
5.	Ruimtelijke visie op windenergie	17
5.1.	De crux: welk deel van de provincie wordt welk type gebied	17
5.2.	Zoekgebieden	17
5.3.	Inpassingsgebieden	18
5.4.	Vrijwaringsgebieden	21
5.5.	Mogelijke grensproblemen	22
6.	Zoekgebieden	23
6.1.	Ruimtelijk beleid gericht op faciliteren windprojecten	23
6.2.	Provinciale regierol via regionale aanpak	23
7.	Inpassingsgebieden	25
7.1.	Ruimtelijk beleid gericht op zorgvuldige toetsing van projecten	25
7.2.	Windkansenkaart 2.0	25
7.3.	Maatwerk ondersteuning	27

8.	Vrijwaringsgebieden	28
8.1.	Ruimtelijk beleid maakt windprojecten onmogelijk	28
8.2.	Geen provinciale ondersteuning	28
9.	Bijlage 3: andere relevante regimes	29

1. Inleidend

1.1. Achtergrond Uitvoeringsprogramma Wind op Land

Noord-Holland werkt aan een duurzame energievoorziening. Windenergie speelt daar een belangrijke rol in, nu al, maar zeker ook in de toekomst. Wind is schoon, onuitputtelijk en in onze provincie ruimschoots voorhanden. Om die reden is wind op land tot speerpunt benoemd in de op 29 juni 2009 door Provinciale Staten van Noord-Holland vastgestelde Strategische nota Duurzame energie. In deze nota is ook toegezegd dat aan de diverse speerpunten uitwerking zal worden gegeven in de vorm van uitvoeringsprogramma's. Dit uitvoeringsprogramma wind op land is – na duurzaam bouwen en biomassa – het laatste uitvoeringsprogramma dat aan Provinciale Staten voor besluitvorming wordt voorgelegd.

1.2. Nieuwe impuls aan windtraditie in Noord-Holland

Noord-Holland heeft een rijke windtraditie: het is de oudste windprovincie met vele initiatieven, ook vanuit particulieren. Vanuit de provincie wordt al lange tijd een actief stimulerend beleid voor windenergie gevoerd. Mede daardoor wordt op dit moment in Noord-Holland al een substantiële hoeveelheid energie duurzaam vanuit wind opgewekt. In 2010 stond een vermogen van circa 300 megawatt windenergie opgesteld in de provincie. Met dit opgesteld vermogen wordt energie voor circa 200.000 huishoudens geproduceerd. Om de Noord-Hollandse energievoorziening verder te verduurzamen; blijft de komende jaren het realiseren van meer windenergieprojecten hard nodig. In ons klimaat is windenergie de meest rendabele bron van duurzame energie. Een windturbine op land is in 3-6 maanden energetisch neutraal en levert dan netto meer energie op dan wat het aan energie kost om de turbine te produceren en op te bouwen. Maar ook economisch rendeert windenergie op dit moment beter dan andere duurzame energiebronnen. Windenergie op land is een essentiële schakel in de transitie naar een duurzame energievoorziening in Noord-Holland. De ontwikkeling van nieuwe windenergieprojecten vraagt om een volgende stap en een verbeterde aanpak, door in te zetten op herstructureren en opschalen.

1.3. Een nieuw beleidskader voor windenergie

In de vorige paragraaf werd al een belangrijke reden genoemd om tot een nieuw beleidskader te komen: Noord-Holland heeft flinke ambities op het gebied van windenergie. Deze zijn vastgelegd in de Structuurvisie Noord-Holland 2040, die op 21 juni 2010 door Provinciale Staten is vastgesteld. In paragraaf 2.1 wordt hier nader op ingegaan. De provinciale ambitie voor windenergie op land, de bovenlokale impact van windturbines op het landschap, het belang om de ruimtelijke kwaliteit te behouden en te versterken, en de kansen die

windenergie biedt voor een duurzame regionale ontwikkeling, maken een helder beleidskader noodzakelijk. Bovendien is op 31 maart 2010 de Crisis- en Herstelwet van kracht geworden, op grond waarvan Provinciale Staten verplicht kunnen worden om door gemeenten afgewezen initiatieven, die voldoen aan het provinciaal beleid, te faciliteren en inpassingsplannen op te stellen. Er zijn vele initiatiefnemers die de kansen voor windenergie in Noord-Holland erkennen; Provinciale Staten hebben al enkele verzoeken tot het opstellen van een inpassingsplan ontvangen. Om op een goede manier om te kunnen gaan met deze initiatieven, om het draagvlak te verbreden, kansen te kunnen verzilveren en de ruimtelijke kwaliteit te behouden, is een sterke provinciale regie noodzakelijk. De huidige, projectmatige aanpak, met als basis ruimtelijke ontwerpen in het platte vlak, voldoet niet meer. Deze is teveel afhankelijk van de uitgangspunten van individuele ontwikkelaars, leidt tot suboptimale opstellingen in het landschap en leidt niet tot de nodige schaa sprong. Bovendien stuit deze aanpak in toenemende mate op maatschappelijke weerstand op lokaal niveau.

Daarnaast geldt dat het bestaande provinciale beleid op het gebied van windenergie sterk gefragmenteerd is en deels aanvulling en actualisatie behoeft. In het bijzonder de ruimtelijke visie op windenergie op land kan aanmerkelijk geconcretiseerd en verstevigd worden, zeker ook met het oog op de maatschappelijke discussie over de ruimtelijke impact van windenergie. Een van de doelstellingen van dit uitvoeringsprogramma is het creëren van meer helderheid over de ruimtelijke kansen en beperkingen voor de ontwikkeling van windenergie. In de Structuurvisie NH 2040 zijn zoekgebieden aangewezen in Noord-Holland Noord. Daarnaast is er de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS), de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en het sectorale beleid voor milieu, natuur, recreatie en landschap. In dit uitvoeringsprogramma worden handvatten geboden voor de beoordeling van de ruimtelijke kwaliteit in het kader van art. 32 van de Verordening, en de interpretatie van het sectorale beleid voor milieu, natuur, recreatie en landschap. Er worden nu vrijwaringsgebieden en inpassingsgebieden aangewezen; voor de inpassingsgebieden worden strikte voorwaarden gesteld aan de ontwikkeling van windenergie. Per saldo betekent dit een aanscherping van het provinciaal beleid en een beperking van de ruimte waar de ontwikkeling van windenergieprojecten wordt toegestaan.

Tegenover deze ruimtelijke beperking van de mogelijkheden voor windenergie in kwetsbare gebieden staat de impuls die de provincie geeft aan de ontwikkeling van windprojecten in kansrijke gebieden, door projecten en planprocessen te stimuleren en ondersteunen. Nieuwe landelijke wet- en regelgeving (Wro, Crisis- en Herstelwet) heeft geleid tot veranderingen in de provinciale rol, die in het provinciaal beleid moet worden verankerd.

1.4. Scope van dit uitvoeringsprogramma

Dit uitvoeringsprogramma vormt het nieuwe overstijgende beleidskader voor windenergie op land in de provincie Noord-Holland. Met dit uitvoeringsprogramma komen alle eerdere provinciale beleidskaders op dit vlak met inbegrip van het Beleid plaatsingsbeleid windturbines, vastgesteld in 2000 en de windkansenkaart 2003, te vervallen. Uiteraard met

uitzondering van de Structuurvisie NH 2040 en de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie. De Structuurvisie en verordening vormen samen het ruimtelijk kader voor de ontwikkeling van windenergie in de provincie. In 2.1 wordt hier nader op ingegaan.

Twee thema's komen niet aan bod in dit uitvoeringsprogramma, terwijl de provincie daarin wel actief is. Een van deze thema's is het verzilveren van economische kansen in de windenergie sector. Noord-Holland kent een economisch vrij krachtige windsector, onder meer in de Kop van Noord-Holland. Om de economische spin-off optimaal te benutten, wil de provincie de ontwikkeling stimuleren van een duurzaam energiecluster bestaande uit kennisinstellingen, opleidingsinstituten, en bedrijven in de offshore sector en de duurzame energie productie. In de context van dit uitvoeringsprogramma kan worden volstaan met de constatering dat de realisatie, exploitatie en het onderhoud van windparken en windturbines een substantiële economische waarde vertegenwoordigd. Ook vanuit economisch perspectief verdient windenergie (naast het duurzaamheidsperspectief) ondersteuning.

Specifiek voor de ontwikkeling van windenergie in bepaalde typen inpassingsgebieden (Nationale Landschappen, Rijksbufferzones en EHS-gebieden), geldt dat de economische betekenis van windenergie wordt betrokken in de afweging om windenergie onder voorwaarden toe te staan. Concreet gaat het hier om een financiële bijdrage aan de instandhoudingsdoelstelling landschap, recreatie of natuur, bijvoorbeeld voor het financieren van compenserende maatregelen. Immers, het maatschappelijk belang van windenergie moet hier worden afgewogen tegen het maatschappelijk belang van het in stand houden van een open landschap, recreatieve functies of natuur. In paragraaf 5.3 wordt hier nader op ingegaan.

Het tweede thema dat buiten de scope van dit uitvoeringsprogramma valt, is windenergie op zee (offshore windenergie). Hoewel het belang daarvan niet onderschat mag worden – zowel voor de verduurzaming van de energievoorziening als vanuit economisch perspectief – realiseert de provincie zich dat haar rol in dit dossier van een geheel andere orde is. Duidelijk moet zijn dat het Rijk primair verantwoordelijk is voor ruimtelijke ontwikkelingen (waaronder windenergie) op zee. Bovendien wil Noord-Holland voorkomen dat nog maar de suggestie wordt gewekt dat zij de realisatie van haar eigen beleidsdoelstelling zou willen 'afschuiven' naar het offshore domein. Dat laat onverlet dat de provincie ook deze ontwikkelingen met veel belangstelling blijft volgen, niet in de laatste plaats vanwege de economische potentie die dit voor de Noord-Hollandse offshore sector kan hebben.

1.5. Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk worden doel en uitgangspunten voor dit beleid uiteengezet, gebaseerd op de in bestaande beleidskaders uitgezette lijn. Daarbij wordt ook ingegaan op de verschillende (deels nieuwe) rollen die de provincie ten opzichte van windenergie heeft. Hoofdstuk 3 kijkt naar de situatie in de markt, waarin windenergieprojecten daadwerkelijk tot realisatie moeten komen. Uit deze analyse zal blijken dat in de praktijk primair de ruimtelijke inpassing en het maatschappelijk draagvlak cruciaal zijn voor het al dan niet tot realisatie

komen van een windproject. In hoofdstuk 4 wordt - op basis van provinciale rol, beleidsdoelstellingen en marktanalyse - een aangescherpte provinciale strategie voor windenergie geïntroduceerd. Deze laat zich kenmerken door een gebiedsgerichte aanpak, waarbij voor verschillende typen gebieden een specifieke aanpak wordt gehanteerd. Hoofdstuk 5 werkt de ruimtelijke component daarvan uit: aangegeven wordt welke gebieden respectievelijk *zoekgebied*, *vrijwaringsgebied* of *inpassingsgebied* zijn en waarom. In de hoofdstukken 6, 7 en 8 wordt vervolgens per type gebied de provinciale strategie verder uitgewerkt in een concrete aanpak. Hoofdstuk 9 ten slotte geeft inzicht in de financiële en organisatorische consequenties van deze aanpak.

2. Doel en uitgangspunten van beleid

2.1. Wat aan dit uitvoeringsprogramma vooraf ging

Noord-Holland ondersteunt al lange tijd de totstandkoming van windenergieprojecten in de provincie. In 2000 verscheen de nota Beleid plaatsingsbeleid windturbines (Voordracht 23), waarin de eerste contouren van het provinciale windbeleid werden vastgelegd. In 2003 verschijnt de eerste gedrukte windkansenkaart, die in 2011 wordt vervangen door de digitale Windkansenkaart 2.0. Deze kaart bood een praktisch instrument voor zowel initiatiefnemers van windprojecten als beoordelaars daarvan en vormt tot de dag van vandaag één van de belangrijkste beleidskaders van de provincie op het gebied van windenergie. Met de in 2010 vastgestelde Structuurvisie Noord-Holland 2040 is een belangrijke volgende stap gezet. Binnen het hoofdbelang *Klimaatbestendigheid* is het provinciale belang *Voldoende ruimte voor het opwekken van duurzame energie* gedefinieerd. Windenergie speelt daarin een zeer belangrijke rol, wat ook blijkt uit het feit dat grootschalige windenergie tot nieuw project binnen het uitvoeringsprogramma van de Structuurvisie is gemaakt. Doelstelling van het project § 7.4.8 *Grootschalige windmolenparken* is dat in 2012 430 megawatt (MW) opgesteld vermogen aan windenergie op land is gerealiseerd, met een niet-bindende streefwaarde van 500MW. Voor de realisatie van een extra 600MW aan (grootschalige) windenergie heeft de provincie in de Structuurvisie een zoekgebied in Noord-Holland Noord (de Kop van Noord-Holland, West-Friesland en de nearshore locatie Wieringermeerdijk) gereserveerd.

In het project 7.4.8 Grootschalige windenergie in de Structuurvisie wordt de nadruk gelegd op de realisatie van de bovengenoemde doelstellingen in de zoekgebieden in Noord-Holland Noord. Daarnaast blijft het mogelijk om buiten deze zoekgebieden onder bepaalde randvoorwaarden windprojecten te ontwikkelen in de inpassingsgebieden. De kaders voor de ontwikkeling van windenergie worden gevormd door de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie art. 32, de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en sectoraal beleid.

Naast het eigen provinciale beleid zijn ook de beleidskaders van andere overheden relevant voor het provinciale windbeleid. Met de ondertekening van het Klimaat- en Energieakkoord met het Rijk heeft de Provincie Noord-Holland de energie- en klimaatdoelen van het Rijk onderschreven en ondersteunt ze het Rijk bij realisatie van deze doelen. Deze doelen zijn:

- 2 procent energiebesparing per jaar
- 30 procent CO₂-reductie in 2020
- 20 procent duurzame energie in 2020¹

---

¹ Deze doelstelling is door Kabinet Rutte bijgesteld naar 14% duurzame energie in 2020. In het Regeerakkoord wordt onverminderd ingezet op windenergie op land, dit met het oog op een efficiënte inzet van SDE+ subsidie.

Om deze gezamenlijke doelen van Rijk en provincies te verwezenlijken, is ook een forse opschaling van duurzame energieproductie vanuit windenergie noodzakelijk. Noord-Holland en het Rijk zijn daarom overeengekomen dat uiterlijk in 2014 in de provincie 430MW aan windenergie op land gerealiseerd moet zijn. Daarmee is een vervolgstap gezet ten opzichte van de eerder tussen provincies en Rijk afgesloten Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling van Windenergie (BLOW). Daarin werd oorspronkelijk overeengekomen dat in 2010 205MW aan windenergie gerealiseerd moest zijn. Omdat deze doelstelling door Noord-Holland al in een zeer vroeg stadium werd gehaald, is de doelstelling vervolgens verhoogd naar 300MW in 2010.

2.2. Beleidsdoelstelling

In lijn met de in de Structuurvisie vastgelegde ambities is de beleidsdoelstelling van dit Uitvoeringsprogramma Wind op Land het in 2012 realiseren van 430MW opgesteld vermogen aan windenergie op land (met als niet-bindende streefwaarde 500MW). Voor de langere termijn (2012 – 2025) is de doelstelling om in de provinciale zoekgebieden nog een extra circa 600MW aan grootschalige windenergieprojecten te realiseren.

Doelstellingen voor windenergie op land worden standaard uitgedrukt in megawatt (MW) opgesteld vermogen. Echter, uiteindelijk gaat het erom een bepaalde hoeveelheid duurzaam opgewekte elektriciteit zo efficiënt mogelijk te produceren. Om innovatie te stimuleren – een hogere elektriciteitsproductie op minder masten – gaan landelijk brede stemmen op om in de toekomst doelstellingen voor windenergie uit te drukken in MWh geproduceerd vermogen duurzame energie. Omdat de provincie op dit moment gehouden is aan afspraken met het Rijk, uitgedrukt in MW, wordt deze eenheid vooralsnog toegepast in het provinciaal beleid.

Dit uitvoeringsprogramma schept – in samenhang met de Structuurvisie en de verordening daarbij – een ruimtelijk kader voor deze ontwikkeling. Bovendien geeft het aan hoe de provincie vanuit haar verschillende rollen, die in de volgende paragraaf worden besproken, deze doelstelling wil bereiken.

2.3. Een veranderende provinciale rol

De provincie Noord-Holland is in het winddossier vanuit verschillende rollen actief. De eerste rol komt voort uit de traditionele (wettelijk verankerde) *ruimtelijke taak* die provincies hebben. Vanuit de doelstelling van behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit² velt de provincie een oordeel over het al dan niet toelaatbaar zijn van windturbines op een specifieke locatie. Deze rol van de provincie loopt via de gemeentelijke bestemmingsplannen: op basis van de

---

² Ruimtelijke kwaliteit duidt – in lijn met de Structuurvisie – in dit gehele uitvoeringsprogramma op zowel landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden.

Structuurvisie zijn in de Ruimtelijke Verordening Structuurvisie regels vastgelegd over welke regels een bestemmingsplan kan of moet bevatten ten aanzien van windturbines.

Een andere rol die Noord-Holland op zich neemt is meer *faciliterend en stimulerend* van aard. Zoals eerder aangegeven, hecht de provincie al lange tijd veel waarde aan het tot realisatie komen van windenergieprojecten in Noord-Holland. Daarom ondersteunt de provincie initiatiefnemers en gemeenten bij het tot realisatie laten komen van concrete windprojecten. Deze rol is gebaseerd op de eigen provinciale ambities (provinciale autonomie).

Een betrekkelijk nieuwe rol die de provincie vervult (die elders in dit uitvoeringsprogramma ook nader vormgegeven zal worden) komt in feite voort uit het snijvlak van de eerste twee rollen. Als gevolg van de in de Structuurvisie uitgesproken ambities, met name ten aanzien van de realisatie van grootschalige windprojecten in de zoekgebieden, zal Noord-Holland ook meer de rol van *regisseur* moeten gaan spelen. Achtergrond daarbij is dat de Structuurvisie zelfbindend is: de daarin opgenomen ambities zijn niet vrijblijvend, maar moeten daadwerkelijk door de provincie worden gerealiseerd. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van de eerder beschreven ruimtelijke en faciliterende/stimulerende rol.

Een geheel nieuwe rol van de provincie komt voort uit de *Crisis- en Herstelwet* (CHW). In het kader van deze wet kunnen initiatiefnemers voor een windproject tussen de 5 en 100MW die bij een gemeente nul op rekest krijgen, bij Provinciale Staten een verzoek tot het opstellen van een inpassingsplan indienen. Provinciale Staten dienen in beginsel dit verzoek in behandeling te nemen en te toetsen aan het provinciaal ruimtelijk beleid, tenzij zij kunnen aantonen dat: (1) de provinciale doelstellingen al elders worden gerealiseerd; of (2) er door het maken van een inpassingsplan geen wezenlijke versnelling te verwachten is. Het zelfbindende karakter van de Structuurvisie wordt daarmee in feite dus alleen maar verder versterkt. Dat pleit ook voor het zo goed mogelijk op orde hebben van de provinciale visie op windenergie: voorkomen moet worden dat de provincie gedwongen wordt om mee te werken aan de realisatie van een plan waar zij eigenlijk niet achter kan staan. Provinciale Staten hebben een ruimtelijk toetsingskader nodig om verzoeken tot het opstellen van een inpassingsplan, in het kader van de Crisis- en Herstelwet te kunnen beoordelen.

3. Marktanalyse Wind op Land

3.1. Windturbines in Noord-Holland (met SDE-subsidie) rendabel

De provincie Noord-Holland realiseert zelf geen windenergieprojecten. Dat is ook niet nodig: in de praktijk blijken er talloze private partijen³ bereid om in Noord-Holland windturbines te realiseren. De belangrijkste reden daarvan is dat Noord-Holland een gunstige windprovincie is. Omdat het vaak hard waait, produceren windturbines in Noord-Holland relatief veel duurzame energie. De financiële opbrengsten van turbines in Noord-Holland zijn daardoor groot. De turbine is daarmee overigens nog niet zelfstandig financieel rendabel⁴; windenergie kan op dit moment de concurrentie met grijze stroom nog niet aan. Om die reden kunnen windenergieprojecten een beroep doen op SDE-subsidie⁵ van het Rijk. Indien deze subsidie wordt verkregen (en dat lukt in de praktijk vrijwel altijd; er is sprake van structurele onderuitputting), dan is de exploitatie van een windturbine in Noord-Holland doorgaans financieel behoorlijk lucratief. In de praktijk blijkt het dan ook geen enkel probleem om een partij te vinden die op een vergunde locatie een windturbine wil realiseren en exploiteren.

3.2. Grootste knelpunt is het vinden van een geschikte locatie

Wat wel een probleem is, is het vinden van voldoende locaties voor de realisatie van windenergieprojecten. De ruimtelijke impact van een windturbine is groot, en is met de schaalvergroting de afgelopen jaren (i.c. hogere masten en rotor diameter) alleen maar groter geworden. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging voor wat betreft de ruimtelijke impact van een mogelijke nieuwe turbine. Daarbij moet gekeken worden naar de kwaliteit van de leefomgeving, landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige kwaliteiten en naar de ecologische kwaliteiten die door een windturbine kunnen worden aangetast. Daarnaast worden op bepaalde locaties randvoorwaarden gesteld vanuit de luchtvaart (aanvliegroutes), Defensie (radar) en externe veiligheid (bijvoorbeeld hoofdgasleidingen en straalpaden).

De praktijk heeft geleerd dat het mogelijk is om op basis van uitgebreid onderzoek een zorgvuldige ruimtelijke afweging te maken. Daarbij blijkt dat in behoorlijk wat gebieden (soms door het nemen van mitigerende of compenserende maatregelen) windturbines

---

³ Dat zijn in toenemende mate professionele investeerders of collectieven (van ondernemers of burgers); voor individuen is het realiseren en exploiteren van een windturbine door de sterk toegenomen schaal daarvan (inclusief bijbehorende investering) nauwelijks meer haalbaar.

⁴ Waarbij overigens wel opgemerkt dient te worden dat windenergie op dit moment de meest rendabele vorm van duurzame energie is.

⁵ SDE-subsidie is de Stimuleringsregeling Duurzame Energie. Tegenover de investering van het Rijk in SDE-subsidie van ca. 4,5 cent/kWh staan inkomsten uit milieubelasting op windenergie van 11 cent/kWh (peiljaar 2010).

ingepast of toegevoegd kunnen worden in het bestaande landschap. Voor andere gebieden moet echter tot de conclusie worden gekomen dat de negatieve impact dermate groot is, dat windturbines op de betreffende locatie niet moeten worden toegestaan.

Het komen tot een vergunde windlocatie vergt dus een zorgvuldige afweging op basis van uitgebreid onderzoek. Een minstens zo relevant element blijkt in de praktijk het maatschappelijk draagvlak voor windenergie. Veel mensen staan in principe achter windenergie als bron van duurzame energie, maar hebben liever niet een windturbine in hun directe omgeving. De maatschappelijke weerstand tegen windprojecten blijkt in de praktijk behoorlijk groot te zijn, waardoor de afwikkeling van vergunningprocedures wordt gecompliceerd en vertraagd. Deze weerstand wordt gevoed door de gedachte dat waar enkele ondernemers goed garen spinnen bij een investering in windenergie, burgers in de omgeving van een windproject hiervoor een hoge prijs betalen. Het is van belang om een substantieel deel van de economische opbrengsten van windenergie in de regio te houden en te investeren, bijvoorbeeld door het creëren van mogelijkheden voor financiële participatie in windprojecten door grondeigenaren en omwonenden.

Door deze combinatie van noodzakelijke zorgvuldige ruimtelijke inpassing (en de bijbehorende onderzoeken) en maatschappelijke weerstand komen in de praktijk maar zeer weinig vergunde windlocaties ter beschikking, ondanks talloze pogingen daartoe van initiatiefnemers van windenergieprojecten. In de praktijk richt de ondersteuning van Rijk, provincies en gemeenten zich daarom juist op deze ruimtelijke component.

3.3. Ruimtelijke component ook in dit uitvoeringsprogramma centraal

Gezien voorgaande zal ook in dit uitvoeringsprogramma de ruimtelijke component (inclusief het werken aan maatschappelijk draagvlak) centraal staan. In essentie is de opgave waar Noord-Holland voor staat het vinden van een zorgvuldig evenwicht tussen de belangen van (1) verduurzaming van de energievoorziening (door realisatie van windturbines), (2) behoud (of zelfs versterking) van de belangrijkste ruimtelijke kwaliteiten in de provincie en (3) het zoveel mogelijk vinden van maatschappelijk draagvlak voor de gemaakte keuzes. Dat betekent dat in de praktijk gewerkt wordt aan het zo goed mogelijk vrijwaren van de meest kwetsbare gebieden in de provincie, en tegelijkertijd het zoveel mogelijk tot realisatie laten komen van windenergieprojecten op plaatsen waar het wél kan (met versterking van ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijk draagvlak als randvoorwaarden). In het volgende hoofdstuk wordt deze strategie verder uitgewerkt in een gebiedsgerichte aanpak.

4. Nieuwe strategie: gebiedsgerichte aanpak

4.1. Van een projectgerichte naar een gebiedsgerichte aanpak

De afgelopen jaren heeft de provincie Noord-Holland binnen het winddossier vooral via een projectgerichte aanpak gewerkt. Dat betekent dat concrete windenergieprojecten die zich aandienen waar nodig en mogelijk werden ondersteund. Dat heeft geleid tot een substantieel aantal windenergieprojecten dat met provinciale ondersteuning tot stand is gekomen. Aan de projectmatige aanpak kleven echter ook een aantal bezwaren. Het louter reageren op initiatieven die in de markt ontstaan, brengt het risico met zich mee dat in de ontwikkeling van windprojecten de factor toeval een te grote rol speelt. Initiatieven voor projecten liggen geografisch soms zeer dicht bij elkaar. Daarbij is het ruimtebeslag van projecten relatief groot, doordat marktpartijen zich primair laten leiden door een economische optimalisatie, die niet altijd overeenstemt met een ruimtelijke optimalisatie. Plaatselijk dreigt door een opeenstapeling van windprojecten een wildgroei aan windturbines te ontstaan. Door de opkomst van steeds meer initiatieven voor windprojecten, wordt een steeds groter beslag op de ambtelijke organisatie gelegd.

Aangezien de ruimtelijke impact van windprojecten dermate groot is, dient de planning van windprojecten in samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingen te worden beschouwd. Bovendien moet worden gezocht naar mechanismen om het opgesteld vermogen windenergie uit te breiden zonder daarbij de ruimtelijke impact te doen toenemen. Door opschaling en herstructurering van windturbines is het mogelijk om met minder masten een hoger opgesteld vermogen te realiseren op locaties waarvoor meer draagvlak bestaat. De provincie kiest voor een systematische, efficiënte en vooral integrale benadering. Een nieuwe provinciale strategie, die zich laat kenmerken door een gebiedsgerichte aanpak, moet daar vorm aan geven.

4.2. Doelstelling gebiedsgerichte aanpak

Noord-Holland kiest voor een integrale en gebiedsgerichte aanpak van windenergie, ten einde de volgende doelen te bereiken:

1. het vinden en benutten van het maximale windpotentieel in gebieden waar dat ruimtelijk verantwoord is;
2. het uitsluiten van windprojecten in de meest kwetsbare gebieden;
3. het mogelijk maken van een zorgvuldige toetsing van concrete windprojecten;
4. het bieden van duidelijkheid naar initiatiefnemers en andere belanghebbenden over de (on-) mogelijkheden voor windenergie op een concrete locatie;
5. het stimuleren van het behoud van of bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit door concrete windprojecten;

6. het vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor concrete windprojecten;
7. het door herstructurering verminderen van het aantal solitaire windturbines en verouderde lijnopstellingen in Noord-Holland;
8. het op lokaal en regionaal schaalniveau ruimtelijk optimaal inpassen van windprojecten;
9. het stimuleren van innovatie gericht op het streven naar een optimalisatie van windprojecten binnen ruimtelijke kaders: meer vermogen op minder masten;
10. het zo efficiënt mogelijk inzetten van bestuurlijke en ambtelijke ondersteuning vanuit de provincie Noord-Holland.

4.3. Kern van de gebiedsgerichte aanpak: differentiatie in drie typen gebieden

De kern van deze gebiedsgerichte aanpak wordt gevormd door een ruimtelijke differentiatie in drie typen gebieden, welke in onderstaande figuur worden weergegeven. Het type gebied bepaalt de ruimtelijke (on-) mogelijkheden voor windenergie in het betreffende gebied én de rol die de provincie inneemt ten opzichte van windenergieprojecten. Achterliggende gedachte bij deze differentiatie is dat windenergieprojecten zoveel mogelijk geclusterd worden in gebieden waar dat ruimtelijk verantwoord is, terwijl de meest kwetsbare gebieden zoveel mogelijk worden gevrijwaard. Daarmee wordt ook aangesloten op het advies uit 2007 van de toenmalige Rijksadviseur voor het Landschap⁶, waarin gepleit wordt voor het voorkomen van verdere verrommeling van het landschap door gerichte inzet op concentratie.

Zoekgebieden	Inpassingsgebiede	Vrijwaringsgebieden
<i>Windprojecte n mogelijk</i>	<i>n Windprojecten mogelijk mits</i>	<i>Windprojecten onmogelijk</i>
Actieve regierol bij windprojecte	Faciliterende rol bij windprojecten	Geen rol bij windprojecten
<i>n</i> Stimuleren ruimtelijke kwalitei	Borgen minimum stimuleren	
†	kwaliteit	

Het linkerblok omvat gebieden waarin windenergie in beginsel ruimtelijk mogelijk is. Dit zijn de “zoekgebieden” voor windenergie zoals vastgelegd in kaart 7 van de Structuurvisie Noord-Holland 2040. In deze gebieden moet het overgrote deel van de provinciale doelstelling voor windenergie worden gerealiseerd. Daartoe zullen de komende jaren op grote schaal nieuwe windprojecten moeten worden gerealiseerd. In lijn met de Structuurvisie kiest Noord-Holland daarbij voor een actieve provinciale regierol. Uiteraard proberen we daarbij als provincie ook de ruimtelijke kwaliteit van projecten te stimuleren.

Het rechterblok vormt het andere uiteinde van het spectrum, de “vrijwaringsgebieden”. Het gaat hier om gebieden die een dermate hoge ruimtelijke kwaliteit hebben, of een specifieke

⁶ Dirk Sijmons, Windmolens in het Nederlandse landschap, Den Haag, maart 2007

instandhoudingsdoelstelling (natuur, cultuurhistorie, aardkundige waarden of monumenten, recreatie), die zich niet verhoudt met windenergieprojecten. Voor deze gebieden geldt dat de vastgelegde kernkwaliteiten of instandhoudingsdoelstellingen de ontwikkeling van windenergie zodanig belemmeren dat zij in de praktijk gevrijwaard zullen blijven van windenergie. Uit oogpunt van helderheid wordt in deze gebieden windenergie niet toegestaan, en is sprake van een strikter en normerend beleid, met als doel het borgen van het behoud van ruimtelijke kwaliteit en specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

In het resterende tussengebied (“inpassingsgebieden”) zijn windenergieprojecten in beginsel wel mogelijk, mits daarbij rekening wordt gehouden met andere relevante belangen. Dat betekent dat windenergieprojecten zorgvuldig ingepast moeten worden, rekening houdend met landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden. De provincie heeft daarbij een toetsende rol. De totstandkoming van goede windenergieprojecten wordt via generiek ondersteunend instrumentarium gestimuleerd. Daarnaast kan in uitzonderlijke gevallen (met name in de voor windenergie meest kansrijke gebieden buiten de provinciale zoekgebieden) via een maatwerkprogramma verdere ondersteuning worden geboden.

5. Ruimtelijke visie op windenergie

5.1. De uitwerking: welk deel van de provincie wordt welk type gebied

In het vorige hoofdstuk is toegelicht dat in de nieuwe gebiedsgerichte aanpak een differentiatie in drie typen gebieden (respectievelijk zoek-, inpassings- en vrijwaringsgebieden) centraal staat. Dat roept de vraag op welk deel van de provincie tot welk type gebied gerekend gaat worden. Immers: daarmee wordt duidelijk wat de ruimtelijke (on-) mogelijkheden voor windenergie zijn in het betreffende gebied én welke rol de provincie op zich neemt ten aanzien van windprojecten in dat gebied.

Bij het bepalen welk deel van de provincie onder welke gebiedstype valt, wordt het uitgangspunt gevormd door bestaande wettelijke en provinciale regimes. Onderstaand is voor de drie typen gebieden weergegeven welke regimes daar onder gaan vallen. In beginsel is hierbij geen sprake van een nieuwe beleidslijn; waar dat wel zo is, wordt dit expliciet aangegeven. In die gevallen zal, na positieve besluitvorming over dit uitvoeringsprogramma, bij de eerstvolgende herziening de Structuurvisie en de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie dienovereenkomstig worden aangepast.

In de kaartbeelden in **bijlage 1** zijn de verschillende toepasselijke regimes weergegeven. In de praktijk valt een concreet geografisch gebied vaak onder meerdere van deze regimes. Uiteraard zal in dat geval het zwaarste beschermingsregime dat op het betreffende gebied van toepassing is, bepalen van welk gebiedstype sprake is. Op basis van onderstaande ruimtelijke visie wordt in **bijlage 2** een resultatenkaart gepresenteerd, waarin zichtbaar is welk gebiedstype in welk deel van Noord-Holland geldt.

5.2. Zoekgebieden

De provinciale zoekgebieden voor grootschalige windenergie zijn vastgelegd in kaart 7 van de Structuurvisie Noord-Holland 2040. Het gaat hier om de Kop van Noord-Holland (inclusief de nearshore locatie Wieringermeerdijk, gelegen in het IJsselmeer voor de kust van Wieringermeer en Medemblik) en West-Friesland. In navolging van de Structuurvisie worden ook in het kader van dit uitvoeringsprogramma deze gebieden als zoekgebied aangemerkt.

Uitzondering daarop vormen die delen van de zoekgebieden waarop een (bestaand) strikter regime van toepassing is (bijvoorbeeld de aardkundige waarden en monumenten en de weidevogelleefgebieden). In die deelgebieden blijft uiteraard het striktere regime van toepassing, wat verder wordt besproken in hoofdstuk 6.

5.3. Inpassingsgebieden

In de inpassingsgebieden moet per project een zorgvuldige afweging gemaakt worden om te bepalen of een windproject mogelijk is. Daarbij moet in ieder geval (maar niet uitsluitend) rekening worden gehouden met onderstaande regimes, waarin de provincie Noord-Holland een belangrijke rol heeft. Een aantal andere regimes die in de praktijk relevant zijn (maar waar Noord-Holland geen verantwoordelijkheid in draagt), zijn opgenomen in **bijlage 3**.

De *Rijksbufferzones* (Amsterdam-Purmerend, Amsterdam-Haarlem, Amsterdam-Vechtsstreek, Utrecht-Hilversum) worden in beginsel gevrijwaard van bebouwing, om blijvend toeristisch-recreatief gebruik mogelijk te maken. Deze gebieden genieten bescherming vanuit zowel de AMvB Ruimte (in voorbereiding) als vanuit de provinciale verordening bij de Structuurvisie. Deze beide regimes sluiten de realisatie van windprojecten niet uit, maar verbinden daar wel zeer strikte voorwaarden aan. Gedeputeerde Staten kunnen namelijk, gehoord de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkelingen (ARO), ontheffing verlenen voor nieuwe bebouwing welke gekoppeld is aan een substantiële verbetering van in de betreffende rijksbufferzone aanwezige kwaliteiten van natuur, water of landschap of de recreatieve mogelijkheden (rood voor groen), voor zover in een provinciale of intergemeentelijke structuurvisie aanwijzingen zijn gegeven voor de locaties. Deze aanwijzingen kunnen betrekking hebben bijvoorbeeld de bouwlocatie, de masthoogte en de rotordiameter van windturbines.

In de praktijk zullen windenergieprojecten in Rijksbufferzones dus alleen gerealiseerd kunnen worden nadat via een provinciale of intergemeentelijke structuurvisie is aangetoond dat door het inpassen van windturbines de ruimtelijke kwaliteit of de dagrecreatieve functie wordt versterkt, en is aangewezen waar de turbines daadwerkelijk geplaatst dienen te worden. Bovendien wordt als aanvullende voorwaarde gesteld dat windenergie financieel bijdraagt aan de instandhoudingsdoelstelling van het gebied. Deze voorwaarde kan door Provinciale Staten worden gesteld bij het in behandeling nemen van een Verzoek tot het vaststellen van een inpassingsplan op grond van de Crisis- en Herstelwet en door Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een ontheffing voor nieuwe bebouwing, in het kader van rood voor groen.

Het (wettelijke) *Natura2000-regime* is voor windenergieprojecten zeer relevant, door de sterk beschermende werking die hier in de praktijk van uit gaat. De rol die de provincie heeft bij de bescherming van Natura2000-gebieden is groot, aangezien de provincie vergunningverlener is. Initiatieven in deze gebieden (ook windenergieprojecten) worden getoetst aan de eisen en kwaliteiten die in de instandhoudingsdoelen (ontwerpbesluit) voor het betreffende gebied vastgesteld zijn. Indien een initiatiefnemer in een vergunningaanvraag met zekerheid kan stellen dat er geen significant negatieve effecten zullen optreden, dan dienen Gedeputeerde Staten een vergunning te verlenen. Uiteraard onder voorwaarde dat het windproject voldoet aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie. Natura2000-gebieden vallen daarmee onder de inpassingsgebieden. De typering van Natura2000-gebieden als inpassingsgebied sluit aan op het EU richtsnoer *Wind energy developments and Natura2000*, dat in oktober 2010 door de Europese Commissie is gepubliceerd.

Ook *Ecologische Hoofd Structuur (EHS)-gebieden en Ecologische verbindingzones (EVZ)* vallen onder de inpassingsgebieden. In lijn met de AMvB Ruimte mag een bestemmingsplan voor de EHS en EVZ gronden in beginsel geen bestemmingen en regels bevatten die de omzetting naar de natuurfunctie onomkeerbaar belemmeren en de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS significant aantasten. Ontheffing van het gestelde kan alleen in geval van groot openbaar belang (waar overigens bij windprojecten wel sprake van kan zijn), indien er geen reële andere mogelijkheden zijn én als de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd. Kortom: alleen onder zeer strikte voorwaarden. Windprojecten zullen daardoor in de praktijk alleen in EHS- en EVZ-gebieden ingepast kunnen worden voor zover er geen strijdigheid is met het natuurdoeltype voor het gebied en dan alleen onder de voornoemde strikte voorwaarden uit de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie.

Ook aan windenergieprojecten in EHS- en EVZ-gebieden wordt de aanvullende voorwaarde gesteld dat windenergie financieel bijdraagt aan de instandhoudingsdoelstelling van het gebied. Deze voorwaarde kan door Provinciale Staten worden gesteld bij het in behandeling nemen van een Verzoek tot het vaststellen van een inpassingsplan op grond van de Crisis- en Herstelwet. Gedeputeerde Staten kunnen deze voorwaarde stellen bij het verlenen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet voor windenergie, indien sprake is van een significant effect dat door mitigerende maatregelen moet worden gecompenseerd.

De bescherming voor *Aardkundige Waarden* (63 in Noord-Holland) is beperkter van karakter dan die voor Aardkundige Monumenten en vindt haar basis in de verordening bij de provinciale structuurvisie. Bij ontwikkelingen in deze gebieden moet het provinciaal beleid in acht worden genomen. In de praktijk betekent dit dat vroegtijdig afgestemd wordt met de provincie hoe met respect voor deze waarden ontwikkeld kan worden. Daarom worden windprojecten in deze gebieden niet categorisch uitgesloten, maar wordt wel zorgvuldige afstemming met het provinciale beleid geëist. Dat kan via de reguliere ruimtelijke toetsing van individuele projecten, waarmee deze gebieden de status van inpassingsgebied krijgen.

Structuurdragers van provinciaal belang zijn verankerd in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en hebben gemeen dat ze bepalend zijn voor de identiteit van Noord-Holland. Vaak zijn deze structuurdragers bepalend voor de verschijningsvorm en leesbaarheid van het betreffende landschapstype. Ze omvatten onder meer dijken en waterwegen, provinciaal beschermde stads- en dorpsgezichten en beschermde archeologische vindplaatsen. Bij nieuwe ontwikkelingen (waaronder ook windenergieprojecten) dienen de historische structuren en structuurlijnen als uitgangspunt te worden gehanteerd. Hiermee krijgen deze een hernieuwde betekenis en daarmee een vernieuwde zeggingskracht. Om die reden wordt bij windprojecten zorgvuldige afstemming met het provinciale beleid geëist. Dat kan via de reguliere ruimtelijke toetsing van projecten, waarbij ook de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie een belangrijke rol speelt (in artikel 15 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie wordt hier expliciet naar verwezen).

Ook de bescherming van *provinciale monumenten* is verankerd in de bestaande Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, die op 21 juni 2010 is vastgesteld door Provinciale Staten. Ook in deze gebieden worden windprojecten niet categorisch uitgesloten, maar wordt wel zorgvuldige afstemming met het provinciale beleid geëist. Dat kan ook in dit geval via eerdergenoemde reguliere ruimtelijke toetsing van projecten, waarbij de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie een belangrijke rol speelt.

De *Nationale Landschappen* (Laag Holland, Stelling van Amsterdam, deel Groene Hart, deel Nieuwe Hollandse Waterlinie en klein deel Arkenheem-Eemland) zijn als zodanig benoemd vanwege specifieke kernkwaliteiten. Nieuwe functies worden vanuit de ruimtelijke verordening bij de Structuurvisie alleen toegestaan indien deze de kernkwaliteiten behouden of versterken. De inpasbaarheid van windenergie hangt dus in eerste instantie samen met het al dan niet strijdig zijn met deze kernkwaliteiten. Voor vrijwel alle Noord-Hollandse Nationale Landschappen geldt dat openheid als kernkwaliteit is benoemd. Deze kernkwaliteit varieert echter in zijn aard en voorkomen tussen de Nationale Landschappen en ook binnen de Nationale Landschappen. Het op voorhand uitsluiten van windturbines overal binnen de Nationale Landschappen, die samen een groot deel van de provincie beslaan, is dan ook een te generieke benadering. Daarom wordt voorgesteld om Nationale Landschappen tot inpassingsgebied te benoemen. Bij het inpassen van windturbines in deze landschappen dienen de landschappelijke kernkwaliteiten nadrukkelijk te worden betrokken in de ruimtelijke onderbouwing.

Ten aanzien van de ruimtelijke onderbouwing kunnen PS of GS aanwijzingen geven met betrekking tot de bouwlocatie, de masthoogte en de rotordiameter van de turbines. Evenals voor windenergie in Rijksbufferzones en EHS- en EVZ-gebieden wordt ook voor Nationale Landschappen de aanvullende voorwaarde gesteld dat windenergie financieel bijdraagt aan de instandhoudingsdoelstelling van het gebied. Deze voorwaarde kan door Provinciale Staten worden gesteld bij het in behandeling nemen van een Verzoek tot het vaststellen van een inpassingsplan op grond van de Crisis- en Herstelwet. Gedeputeerde Staten kunnen deze voorwaarde stellen bij de beoordeling van de ruimtelijke onderbouwing van een windenergieproject in een Nationaal Landschap, op de vraag of windenergie kan samengaan met instandhouding van de kernkwaliteit open landschap. Immers, PS en GS wegen het maatschappelijk belang van windenergie tegen het maatschappelijk belang van de instandhoudingsdoelstelling open landschap.

Stiltegebieden zijn benoemd vanwege de kernkwaliteit stilte, die betrekking heeft op de ruimtelijke kwaliteit, de leefomgevingskwaliteit, de belevingskwaliteit en milieukwaliteit. In Noord-Holland zijn 41 stiltegebieden aangewezen. In de Provinciale Milieuverordening (PMV) zijn regels opgenomen, gericht op het behoud van de kwaliteit van de stiltegebieden. Uitgangspunt is dat het verboden is in een stiltegebied zonder noodzaak geluid voort te brengen waardoor de natuurlijke rust in dat gebied wordt verstoord. Gedeputeerde Staten kunnen onder voorwaarden een ontheffing voor activiteiten in een stiltegebied verlenen. Stiltegebieden worden daarom aangemerkt als inpassingsgebied.

Ook alle delen van de provincie die niet onder bovenstaande regimes vallen en die zijn aangemerkt als zoekgebied of vrijwaringsgebied, zijn per definitie inpassingsgebied.

5.4. Vrijwaringsgebieden

De tegenhanger van de zoekgebieden zijn de vrijwaringsgebieden. Deze gebieden zijn dermate kwetsbaar, dat windenergieprojecten categorisch uitgesloten worden.

Onder deze vrijwaringsgebieden vallen allereerst de *Werelderfgoedgebieden*. Voor deze gebieden (Waddenzee, Beemster, Stelling van Amsterdam en Grachtengordel Amsterdam) geldt dat behoud centraal staat, met name van het beeld (visuele aspect). Inpassen van windturbines lijkt onmogelijk aan te merken als bron van behoud, het criterium dat UNESCO hanteert. Daarmee zou door het inpassen van windturbines de werelderfgoed-status mogelijk onder druk kunnen komen te staan. Bovendien vindt de provincie deze gebieden vanuit cultuurhistorisch perspectief ook zelf uitermate waardevol, zoals ook blijkt uit de provinciale Structuurvisie en de verordening daarbij. Om die reden worden windenergieprojecten in werelderfgoedgebieden geheel uitgesloten. Dat betekent dat voorgesteld wordt om de in de Ruimtelijke Verordening Structuurvisie gekozen lijn (nieuwe functies alleen mogelijk onder zeer strikte voorwaarden) verder aan te scherpen. Voor de Waddenzee is overigens ook de PKB Waddenzee van toepassing, welke inpassen van windturbines eveneens onmogelijk maakt (met uitzondering van de Waddenkust en Waddeneilanden).

Het tweede regime dat onder de vrijwaringsgebieden gaat vallen, is dat van de *Nationale Parken*. De Nationale Parken in Noord-Holland (Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland) zijn als zodanig benoemd vanwege hun natuurwaarden en de belevingswaarde die daarmee gepaard gaan. In de Ruimtelijke Verordening Structuurvisie zijn voor deze gebieden geen specifieke regels opgenomen. Wel zijn zij allen ook onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur, wat betekent dat aantasting van natuur en landschap alleen onder strikte voorwaarden kan plaatsvinden. Vanwege de grote belevingswaarde van Nationale Parken wordt in deze gebieden een stap verder gegaan dan in andere delen van de Ecologische Hoofdstructuur, door windenergieprojecten niet toe te staan. Deze aangescherpte lijn zal in de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie worden verwerkt.

Ook de *Weidevogelleefgebieden* worden als vrijwaringsgebied aangemerkt.

Weidevogelleefgebieden hebben uiteraard vooral een belangrijke natuurwaarde. In weidevogelleefgebieden worden – conform de verordening bij de provinciale Structuurvisie – verstorende activiteiten, waaronder windturbines, niet toegestaan.

Het laatste regime dat tot vrijwaringsgebied wordt benoemd is dat van de *Aardkundige Monumenten*. De 17 aardkundige monumenten in Noord-Holland genieten bescherming vanuit de provinciale milieuverordening. Voor ontwikkelingen in deze gebieden is een ontheffing noodzakelijk. Gezien de diepe fundering die voor windturbines noodzakelijk is, zal altijd sprake zijn van een wezenlijke aantasting van het aardkundige monument, waarmee

van een ontheffing geen sprake kan zijn. Om die reden worden windenergieprojecten in aardkundige monumenten niet toegestaan.

5.5. Mogelijke grensproblemen

Door de grote omvang van moderne windturbines is hun ruimtelijke impact uiteraard groter dan de locatie waar de turbine staat. Een turbine in de buurt van een vrijwaringsgebied kan zo wel degelijk effect hebben op dat vrijwaringsgebied (een soort uitstralingseffect). Eventuele grensproblemen die daardoor zouden kunnen ontstaan, kunnen in de praktijk opgelost worden door een zorgvuldige ruimtelijke afweging rond individuele projecten. In deze afweging kan een eventueel nabijgelegen belang worden meegewogen. Vanuit sommige beschermingsregimes (bijvoorbeeld Natura2000) is het zelfs verplicht om rekening te houden met nabijgelegen belangen (externe werking).

6. Zoekgebieden

6.1. Ruimtelijk beleid gericht op faciliteren windprojecten

In de zoekgebieden zijn windprojecten in beginsel ruimtelijk altijd mogelijk. Dat laat onverlet dat ook in deze gebieden voor ieder concreet project wel nog een ruimtelijke toetsing zal moeten plaatsvinden. Bovendien wordt ook bij windprojecten in zoekgebieden gestreefd naar een zo hoog mogelijke ruimtelijke kwaliteit. Het daaraan vorm geven maakt integraal onderdeel uit van de regionale aanpak, zoals navolgend beschreven. Dat betekent dat door het volgen van deze regionale aanpak (1) projecten tot stand komen met een zo hoog mogelijke kwaliteit en (2) de ruimtelijke onderbouwing wordt geleverd die voor de toetsing van concrete projecten noodzakelijk is.

6.2. Provinciale regierol via regionale aanpak

In de zoekgebieden Kop van Noord-Holland, West-Friesland, Wieringenmeer en Wieringemeerdijk (near shore park) werkt de provincie Noord-Holland actief mee aan het realiseren van windprojecten door als regisseur op te treden. Deze rol wordt ingevuld via de recent door Noord-Holland ontwikkelde regionale aanpak, welke per regio (Kop van Noord-Holland en West-Friesland) een regionaal windplan moet gaan opleveren. Het succesvolle planproces dat in Wieringermeer is opgestart, fungeert als voorbeeld voor de overige regio's in Noord-Holland Noord. Een regionaal windplan bestaat uit een aantal onderdelen: een plan van aanpak, een afwegingskader, een ruimtelijk ontwerp en een ontwikkelstrategie voor windenergie in de betreffende regio. Bij het opstellen van een regionaal windplan is goede bestuurlijke samenwerking essentieel. Er wordt geïnvesteerd in een transparant proces dat het vertrouwen geniet van de publieke en private partners, van de betrokken maatschappelijke organisaties en de bewoners van de regio.

Om te komen tot een regionaal windplan wordt een procesplan en een projectstructuur opgesteld. Er wordt een bestuurlijke Stuurgroep opgericht waarin provincie, gemeenten en rijk zijn vertegenwoordigd, waarbij de provincie als voorzitter en regisseur optreedt. Daarnaast worden er diverse werkgroepen geïnitieerd op ambtelijk niveau, met ambtenaren uit de betrokken gemeenten, rijk en provincie, en een coördinatiegroep vanuit de provincie Noord-Holland die het geheel begeleidt en voorbereidt. Maatschappelijke organisaties en bewonersvertegenwoordigers op regionaal niveau worden betrokken via een klankbordgroep. Als laatste wordt er een procesmanager aangesteld, vanuit de provincie, die er zorg voor zal dragen dat het regionale windplan binnen de gestelde termijn tot stand komt.

Met een regionale aanpak voor de Kop van Noord-Holland en West-Friesland beoogt de provincie windenergie op verantwoorde wijze te ontwikkelen met inachtneming van de

ruimtelijke kwaliteit van het gebied en landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische aspecten. Met behulp van deze regionale strategie wordt ruimte geboden voor maatwerk en is er aandacht voor de diverse wensen en belangen in de regio. Binnen heldere kaders is er ruimte voor gemeenten, organisaties, bedrijven en burgers om (financieel) te participeren en invloed uit te oefenen op specifieke aspecten van het windplan. Zo zal het opgestelde vermogen dat gerealiseerd zal worden in het gebied resultante zijn van het maatschappelijke en bestuurlijke proces.

Door gezamenlijk met rijk, gemeenten en belanghebbenden een regionale visie voor het gebied op te stellen, vertaald in concrete windprojecten, worden windturbines zorgvuldig geplaatst in het landschap en wordt optimaal rekening gehouden met de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en de mogelijke visuele impact van windturbines. De regionale strategie maakt het mogelijk om windenergie vanuit een bovenlokaal schaalniveau ruimtelijk in te passen, waarmee optimaal rekening kan worden gehouden met de wensen en ambities op lokaal niveau.

Daarnaast wordt met behulp van deze regionale strategie invulling gegeven aan de herstructurering en opschaling van bestaande (solitaire) windturbines, waarmee het aantal turbines kan worden beperkt en landschappelijke 'winst' wordt behaald. Als laatste draagt deze regionale aanpak bij aan het creëren van draagvlak bij de betrokken gemeenten, maatschappelijke organisaties en omwonenden doordat het windenergie beleid in samenspraak met de regio wordt ontwikkeld met als doel om ook de financiële opbrengsten van windenergie zoveel mogelijk in de regio te benutten. Daarbij beoogt de provincie het draagvlak voor windenergie in de regio te versterken door diverse arrangementen aan te bieden waarmee bewoners en belanghebbenden de mogelijkheid krijgen of zelf financieel en maatschappelijk te participeren.

7. Inpassingsgebieden

7.1. Ruimtelijk beleid gericht op zorgvuldige toetsing van projecten

In de inpassingsgebieden kunnen windprojecten ingepast worden, mits rekening gehouden wordt met andere relevante belangen. Dat betekent dat voor ieder concreet project een zorgvuldige ruimtelijke toetsing plaats zal vinden. De belangrijkste regimes waaraan getoetst wordt zijn opgenomen in paragraaf 5.4. Naast een aantal specifieke regimes voor bepaalde gebieden (bijvoorbeeld de Nationale Landschappen, Rijksbufferzones, EHS, Natura2000-gebieden en Aardkundige Waarden) wordt bij de ruimtelijke beoordeling ook rekening gehouden met meer generieke kwaliteiten zoals verankerd in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (bijvoorbeeld structuurdragers van provinciaal belang en provinciale monumenten). Voor de beoordeling van windprojecten in Rijksbufferzones, Nationale Landschappen en EHS-gebieden, kan door PS of GS de voorwaarde worden gesteld dat windenergie financieel bijdraagt aan de instandhoudingsdoelstelling van het gebied, zie hiervoor paragraaf 5.3.

Ter ondersteuning van zowel initiatiefnemers voor windprojecten als toetsers daarvan, is door Noord-Holland de nieuwe Windkansenkaart 2.0 ontwikkeld. In de digitale versie daarvan wordt gedetailleerd weergegeven wat de belangrijkste regimes zijn die op een specifieke locatie van toepassing zijn, en waarmee dus bij de ontwikkeling en beoordeling van een windproject rekening dient te worden gehouden. Met het bieden van deze duidelijkheid wil Noord-Holland stimuleren dat initiatiefnemers in een zo vroeg mogelijk stadium van de planontwikkeling rekening houden met relevante andere belangen. De kwaliteit van initiatieven voor windprojecten wordt daarmee vergroot.

7.2. Windkansenkaart 2.0

De Windkansenkaart 2.0 is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Wind op Land. Het is een digitaal instrument dat professionals, initiatiefnemers en gemeenten als hulpmiddel kunnen gebruiken bij de ontwikkeling van windenergie. De Windkansenkaart 2.0 vervangt de gedrukte windkansenkaart die in 2003 is vastgesteld door Provinciale Staten. In deze paragraaf wordt het doel, de vorm en de inhoud nader toegelicht.

Doel van de Windkansenkaart 2.0

1. De Windkansenkaart 2.0 dient als een hulpmiddel voor gemeenten en initiatiefnemers bij het zoeken naar geschikte locaties voor windenergie en het verantwoord inpassen van windturbines in het landschap. Het ruimtelijk kader zoals gepresenteerd in dit uitvoeringsprogramma, bestaande uit zoekgebieden, inpassingsgebieden en vrijwaringsgebieden, vormt de basis voor dit instrument.

2. De Windkansenkaart 2.0 bevat een compacte weergave van het provinciaal beleid en de provinciale ambities met betrekking tot windenergie op land. Deze bevat tevens informatie over nationaal en lokaal beleid met betrekking tot windenergie en informatie over wet- en regelgeving die van toepassing is en waar initiatiefnemers rekening mee dienen te houden.
3. De Windkansenkaart 2.0 wordt gebruikt als een hulpmiddel voor de toetsing van aanvragen en initiatieven. Met de ruimtelijke strategie, die de basis vormt voor deze kaart, kan het dienen als een afwegingskader voor de beoordeling van initiatieven.

Vorm en mogelijkheden van de Windkansenkaart 2.0

De Windkansenkaart 2.0 is een digitaal instrument dat via de website van de Provincie Noord-Holland te raadplegen is. Het is ontwikkeld naar het voorbeeld van een soortgelijk instrument, namelijk de WKO-tool voor de berekening van het rendement warmte en koudeopslag. Het is volgens dezelfde vormgeving en stijl ontwikkeld en bevat nagenoeg dezelfde functionaliteiten. De Windkansenkaart 2.0 bestaat uit diverse interactieve kaartlagen en GIS-bestanden. De gebruiker heeft de mogelijkheid om specifieke kaartlagen aan te vinken, maar kan ook zoeken op locatie of postcode. De gebruiker kan met deze webapplicatie een quickscan maken van een specifieke locatie, waarin de mogelijkheden, beperkingen en aandachtspunten voor de plaatsing van windturbines zijn opgenomen.

Aangezien de Windkansenkaart 2.0 ontwikkeld is als hulpmiddel voor gemeenten en initiatiefnemers voor de ontwikkeling van windenergie, is de bruikbaarheid en toegankelijkheid van dit instrument voor externe partijen van groot belang. De WKO-tool heeft bewezen aan deze eisen te voldoen, waardoor voor dezelfde webapplicatie is gekozen. Daarnaast zijn een aantal gemeenten en diverse publieke en private partijen geraadpleegd en betrokken bij de ontwikkeling van de Windkansenkaart 2.0 door middel van een expert judgement sessie, om ervoor zorg te dragen dat het instrument voldoet aan de wensen en eisen van de doelgroep.

Inhoud van de Windkansenkaart 2.0

De Windkansenkaart 2.0 bevat de volgende (interactieve) kaarten en GIS-bestanden:

- Ruimtelijk kader van de Provincie Noord-Holland, zoals gepresenteerd in dit uitvoeringsprogramma: zoekgebieden, inpassingsgebieden en vrijwaringsgebieden voor windenergie. Binnen de zoekgebieden en inpassingsgebieden zijn er tevens voorkeursgebieden voor de plaatsing van windturbines geformuleerd;
- Kaarten met de kwetsbare gebieden (werelderfgoedgebieden, nationale landschappen, nationale parken, rijksbufferzones, weidevogelgebieden, natura2000-gebieden, EHS-gebieden en ecologische verbindingzones, aardkundige monumenten, aardkundige waarden, provinciale structuurdragers, provinciale monumenten);
- Kaart met bestaande windturbines in de Provincie Noord-Holland en een kaart met gemiddelde windsnelheden in Noord-Holland.

Naast deze kaarten bevat de webapplicatie de volgende informatie die tevens in de quickscan opgenomen wordt:

- Juridische restricties: welke wet- en regelgeving is van toepassing op een specifieke locatie met betrekking tot de plaatsing van windturbines waar initiatiefnemers rekening mee dienen te houden. Voorbeelden zijn: verordeningen (vastgesteld in de Structuurvisie), Europese regelgeving natura 2000, verwijzing naar gemeentelijke bestemmingsplannen;
- Beperkingen in hoogte van windturbines die op die locatie gelden, bijvoorbeeld in gebieden met woonkernen en rondom luchthavens, waar rekening moet worden gehouden met Luchthavenindelingsbesluit, aanvliegeroutes en rader van Defensie;
- Overige belangen waar men rekening mee dient te houden.

Daarnaast dient de volgende informatie beschikbaar te zijn in de webapplicatie:

- Informatie over provinciale ambities en provinciaal beleid met betrekking tot windenergie;
- Informatie en / of verwijzing naar lokaal en nationaal beleid met betrekking tot windenergie;
- Informatie en / of verwijzing naar het traject dat initiatiefnemers moeten doorlopen om windenergie te ontwikkelen en windturbines te plaatsen.

7.3. Maatwerk ondersteuning

TWIN-H project Overige projecten Wind op Land stimuleert de ontwikkeling van windenergie buiten de zoekgebieden in Noord-Holland Noord, binnen randvoorwaarden van herstructurering, behoud van ruimtelijke kwaliteit en mogelijkheden voor financiële participatie van omwonenden. In het kader van het TWIN-H project kan onderzoek worden uitgevoerd naar de mogelijkheden om windprojecten te koppelen aan gebiedsontwikkeling, in het bijzonder met het oog op de financiering van instandhoudingsdoelstellingen bij de ontwikkeling van windprojecten in Nationale Landschappen, Rijksbufferzones en EHS-gebieden (paragraaf 5.3). Kennisprojecten die worden uitgevoerd in het kader van het TWIN-H project Overige projecten Wind op Land stimuleren kennisoverdracht en innovatie gericht op toepassingen van windenergie en het creëren van draagvlak voor windenergie technologie.

8. Vrijwaringsgebieden

8.1. Ruimtelijk beleid maakt windprojecten onmogelijk

In de vrijwaringsgebieden worden windprojecten, op basis van de ruimtelijke visie op windenergie, niet wenselijk geacht. Dat betekent dat de provincie Noord-Holland de ontwikkeling van windprojecten in deze gebieden niet toe zal staan. Ook aan verzoeken tot het opstellen van een inpassingsplan voor projecten in vrijwaringsgebieden zal geen gehoor worden gegeven. Een dergelijk proces kan immers nooit tot versnelling van realisatie van het project leiden, aangezien het project in het betreffende gebied niet zal worden toegestaan.

8.2. Geen provinciale ondersteuning

Uiteraard zal de provincie Noord-Holland, gezien voornoemd ruimtelijk beleid, op geen enkele wijze ondersteuning bieden aan windenergieprojecten die in vrijwaringsgebieden worden beoogd.

9. Bijlage 3: andere relevante regimes

Naast de in hoofdstuk 5 genoemde regimes die relevant zijn voor de plaatsing van windturbines, bestaan er ook gebieden waar voorwaarden op het gebied van veiligheid zich op (inter)nationaal niveau verzetten tegen de plaatsing van windmolens. Het gaat hierbij met name om het voorkomen van hinder voor vliegverkeer voor de militaire en burgerluchtvaart. Zo gelden er hoogtebeperkingen in en rond vliegvelden (in Noord-Holland rond Schiphol en Den Helder). In een straal van 6 km rond het midden van de start/landingsbaan geldt een hoogtebeperking van 45 tot 145 meter. Door deze hoogtebeperking is het praktisch onmogelijk om moderne windmolens binnen deze straal te plaatsen, aangezien de tiphoogte van een windmolen met een ashoogte van 90-120 meter al 130-180 meter bedraagt. In het verlengde vanaf de kop van de landings- en startbaan ligt eveneens een hoogtebeperking, oplopend tot 150 meter met een hellingshoek van 1,6-2,0%. De regelgeving voor bouwhoogtebeperkingen rond luchthavens is vastgelegd in het Luchthaven Indelingen Besluit (LIB), dat in 2013 zal worden geharmoniseerd met internationale regelgeving.

Om landelijke radardekking te kunnen garanderen zijn er hoogtebeperkingen in een straal van 28 km rond defensieradars (in Noord-Holland in Den Helder) ingesteld. Deze bedragen 45 meter. Op dit moment wordt onderzocht hoe enerzijds ruimte voor windmolens kan worden verkregen en anderzijds hoe de nationale radardekking kan worden gegarandeerd.

Op regionaal niveau zijn overige technische voorwaarden van belang voor de concrete uitwerking, zoals de afstand tot woningen en bedrijfsbebouwing (vooral vanwege de veiligheid en de beoordeling van geluidhinder), buisleidingen en waterstaatswerken.